

Nr 27.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 april 1911 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående understöd till förra extra bevakaren G. E. Eklöf.

I en till Riksdagen den 10 nästlidna mars aflåten, till bankoutskottet remitterad proposition, nr 136, har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att till förra extra bevakaren Gustaf Emanuel Eklöf i Umeå må under hans återstående lifstid utbetalas en lifränta af 150 kronor om året att från och med den 1 januari 1909 utgå från allmänna indragningsstaten, under villkor att Eklöf å statsverket öfverlåter den rätt till ersättning, som, på sätt i statsrådsprotokollet omförmäles, må tillkomma honom af kronohemmansåbon Erik Olof Sandström i Sandvik.

Till ofvannämnda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen anfört följande.

»Gustaf Emanuel Eklöf i Umeå, född den 28 maj 1888, antogs den 15 januari 1908 af jägmästaren i Sorsele revir till extra bevakare inom nämnda revir. Den 25 mars samma år erhöll han i sin nämnda egenkap af assistenten i reviret order att begifva sig till Juktån och Sandvik för att deltaga i de undersökningar, som då pågingo därstädes med anledning däraf, att åtskilliga älgar blifvit där i trakten olofligen skjutna. Den 26 mars påträffades å kronoparken Ersmarksberget nära Sandviks gård sju fällda älgar, hvarefter Eklöf jämte en annan person på aftonen samma dag, på tillsägelse af fjärdingsmannen i orten, begaf sig till den plats, där älgkropparna funnos, för att bevaka desamma. Under det Eklöf och hans kamrat befunno sig på väg till nämnda ställe, aflossades mot dem två skarpa gevärsskott, af hvilka det ena träffade Eklöf i vänstra underbenet strax ofvan fotleden.

Kronohemmansåbon Erik Olof Sandström å Sandvik ställdes sedermera vid Lycksele lappmarks tingslags häradsrätt under tilltal för det han skulle föröfvat berörda misshandel å Eklöf. Under rannsakingen företeddes ett den 31 maj 1908 utfärdadt läkarbetyg utvisande, att för det dåvarande icke kunde med bestämdhet afgöras, hvilken grad af invaliditet ifrågavarande misshandel kunde komma att medföra för Eklöf, men att Eklöf på grund af berörda misshandel torde komma att blifva åtminstone halft oförmögen att begagna sitt vänstra ben. Vid häradsrätten yrkade Eklöf skadestånd för bland annat mistad arbetsförtjänst under nio månader, hvarjämte han, enär läkaren ej kunde bedöma, huruvida sjukdomen skulle komma att räcka ändå längre, förbehöll sig rätt till framtida anspråk på ytterligare ersättning.

Genom utslag den 13 juli 1908 har häradsrätten, jämte det häradsrätten dömt Sandström till ansvar för omförmälda brottsliga förfarande, förpliktat Sandström att till Eklöf utgifva dels 100 kronor till täckande af Eklöfs kostnader för läkarvård m. m., dels 500 kronor såsom ersättning för sveda och värk och dels 500 kronor såsom godtgörelse för hinder och brist, som intill dess den Eklöf tillfogade skada »blifvit läkt» tillskyndats Eklöf i hans näring, och har häradsrätten tillika lämnat Eklöf öppet att mot Sandström föra den ytterligare skadeståndstalan, hvartill fog kunde förefinnas.

Häradsrättens utslag har vunnit laga kraft och de Eklöf genom utslaget tilldömda ersättningsbelopp, tillhopa 1,100 kronor, hafva af Eklöf uppburits.

Uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift den 19 april 1910 har nu Eklöf gjort framställning om erhållande antingen af ett årligt understöd att utgå under Eklöfs återstående lifstid, eller, därest denna anhållan icke skulle kunna bifallas, af ett belopp en gång för alla såsom godtgörelse för den kroppsskada, som på sätt ofvan omförmälts, tillskyndats honom under hans utöfning af befattning i statens tjänst. Såsom stöd för ansökningsen har Eklöf anført, bland annat, att han, som numera sökt och vunnit inträde i Luleå folkskollärarseminarium för att därstädes utbildas till folkskollärare, vore medellös, samt att någon utsikt för honom att af Sandström erhålla ytterligare skadestånd icke förefunnas, enär Sandström vore i saknad af utmättningsbara tillgångar.

Vid ansökningsen finnas fogade:

dels ett af lasarettsläkaren Helge Rödén den 22 januari 1909 utfärdadt läkarbetyg, utvisande att Eklöf, som till följd af ifrågakomna sårskada vore oförmögen att gående förflytta sig annat än helt korta sträckor, icke vore i stånd att utöfva något yrke, i hvilket kräfdes ansträngning

af de nedre extremiteterna, samt enligt läkarens åsikt vore att i fråga om invaliditet ungefär likställa med en person, som förlorat ena foten, äfvensom att någon förbättring af Eklöfs tillstånd enligt läkarens förmenande icke vore att vänta, åtminstone icke utan att Eklöf underkastades operativt ingrepp, hvilket resultat likväl vore ovissit,

dels särskilda af vederbörande jägmästare och revirassistent utfärdade intyg, af innehåll att Eklöf under sin tjänstgöring i skogsstaten ådagalagt duglighet samt fört en hedrande vandel,

dels ett af pastorsämbetet i Umeå stad utfärdadt intyg, att Eklöf vore medellös,

dels ock ett af vederbörande kronolänsman den 4 december 1909 utfärdadt intyg, att Erik Olof Sandström vore i saknad af utmätningsbara tillgångar.

På grund af nådiga remisser hafva underdåniga utlåtanden i detta ärende afgifvits den 26 juli 1910 af domänstyrelsen, som därvid tillika öfverlämnat underdånigt yttrande af t. f. jägmästaren i Sorsele revir, och den 6 september samma år af statskontoret, hvilken sistnämnda myndighet öfverlämnat yttrande af riks försäkringsanstalten. Vid domänstyrelsens utlåtande finnas härjämte fogade två af jägmästaren anskaffade, under sommaren 1910 utfärdade intyg af dels vederbörande pastor och kronolänsman och dels ordföranden i Sorsele sockens kommunalstämma, utvisande att enligt nämnda tre personers åsikt Sandström icke torde komma att framdeles förvärfva utmätningsbara tillgångar.

Jägmästaren har framhållit, att någon utsikt för Eklöf att genom ytterligare skadeståndstalan mot Sandström erhålla godtgörelse för den skada, som tillfogats honom, icke torde förefinnas. På grund häraf, och då Eklöf i statens tjänst tillfogats kroppslig skada, syntes statsverket böra tillerkänna honom skälig ersättning härför. Då han emellertid icke visat, att hans försörjningsförmåga för framtiden blifvit nedsatt, och då folkskolläraryrket torde ekonomiskt sedt vara minst lika fördelaktigt som kronojägarbanan, hvilken Eklöf förut ämnat beträda, ville jägmästaren i underdånighet hemställa, att Eklöf måtte af allmänna medel tillerkännas ett ersättningsbelopp, motsvarande skillnaden mellan kostnaden för fullständig utbildning vid folkskolläraryrkesseminarium och kostnaden för utbildning vid lägre skogsskola.

Domänstyrelsen har såsom sin åsikt uttalat, att någon ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete jämlikt lagen den 5 juli 1901 i förevarande fall icke torde kunna af sökanden påfordras, då den lidna skadan förorsakats i ondt uppsåt af annan person. All skadestånds-

skyldighet torde i detta fall rätteligen åligga skadegöraren. Men då enligt hvad ofvan angifvits utsikt icke syntes föreligga för Eklöf att af Sandström kunna utkräfva det skadeståndsbelopp, som denne eventuellt skulle kunna åläggas att till Eklöf utgifva, ville domänstyrelsen, som med hänsyn till att Eklöf i statens tjänst tillfogats kroppsskada, hvilken för honom medfört framtida men, hölle före, att ersättning i någon form borde Eklöf beredas, samt med stöd af hvad jägmästaren anført ansåge, att denna ersättning borde utgå i form af bidrag till Eklöfs utbildning till folkskollärare, underdånigst hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes bereda Eklöf en gratifikation af allmänna medel, hvilken gratifikation synts styrelsen lämpligen kunna bestämmas till i ett för allt femhundra kronor.

Riksförsäkringsanstalten har i sitt ofvannämnda yttrande uttalat sig angående den skadeersättning, som skulle tillkommit Eklöf, därest lagen den 5 juli 1901 varit tillämplig å förevarande fall. Under denna förutsättning ansåge riksförsäkringsanstalten, att ifrågavarande skada, sådan densamma enligt ofvannämnda af Rödén den 22 januari 1909 utfärdade läkarebetyg då befunnits, bort anses hafva för Eklöf medfört nedsättning af arbetsförmågan, motsvarande femtio procent af normal arbetsförmåga. Skadan skulle sålunda under ofvannämnda förutsättning hafva berättigat Eklöf till en årlig lifränta å etthundrafemtio kronor att beräknas från den tid, till hvilken den sjukhjälpsersättning, som tillerkänts Eklöf genom häradsrättens utslag, bort utgå. Denna tidpunkt kunde icke med stöd af de till ärendet hörande handlingarna närmare angifvas, men torde lämpligen kunna bestämmas till ingången af år 1909.

Statskontoret har anført:

Då den verksamhet, under hvars utöfvande för statens räkning sökanden lidit skada, icke torde kunna anses vara af beskaffenhet, att staten vore för samma skada ersättningsskyldig jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, samt i allt fall ifrågavarande skada tillfogats sökanden uppsåtligen af annan person, utan att denne haft med ledningen af eller uppsikten öfver arbetet att göra, vore det, såsom ock af domänstyrelsen framhållits, uppenbart, att sökanden icke hade någon som helst rätt att erhålla skadeersättning af statsmedel. Men å andra sidan torde icke kunna förnekas, att med hänsyn till de i ärendet föreliggande omständigheter starka billighetsskäl bjöde, att staten i detta fall icke lämnade sökanden utan godtgörelse för den lidna skadan; och ville statskontoret erinra, hurusom i ett föregående dylikt fall billighetshänsyn fått göra sig gällande. Sedan nämligen gränsridaren K. J. Rautio aflidit till följd af misshandel, som å

honom föröfvats af J. J. Wiinikka till hämnd för af Rautio visadt nit vid beifrånande af smuggerier, hade Rautios änka och minderåriga barn, hvilka till följd af Wiinikkas medellöshet icke kunnat utfå dem tilldömda ersättningsbelopp, på sätt framginge af proposition nr 190 till 1909 års Riksdag och samma Riksdags skrifvelse nr 7 punkt 9, fått årliga ersättningsbelopp af statsmedel sig tillerkända. Under åberopande af nu omförmälda fall funne sig statskontoret kunna tillstyrka, att hos Riksdagen måtte göras nådig framställning om beviljande för sökanden af en årlig lifränta till det belopp, som skulle hafva tillkommit honom, därest ofvanberörda lag den 5 juli 1901 varit i detta fall tillämplig, eller, på sätt riksförsäkringsanstalten i förberörda yttrande föreslagit, 150 kronor, att å allmänna indragningsstaten utgå från den af nämnda anstalt föreslagna tidpunkt d. v. s. från och med ingången af år 1909. Liksom vid beviljande af ersättning af statsmedel till änkan Rautio och hennes barn uppställts det villkor, att den dem tillkommande rätt till skadestånd af Wiinikka skulle å statsverket öfverlätas, torde det emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke i nu förevarande fall borde för erhållande af den föreslagna ersättningen fästas det villkor, att sökanden mot Sandström vid domstol utförde talan om skadestånd med yrkande att varda tillerkänd ett årligt ersättningsbelopp af 150 kronor samt å statsverket öfverläte den rätt till godtgörelse, som därvid kunde varda honom tillerkänd.

Ehuru någon rättslig förpliktelse icke föreligger för statsverket att tilldela Eklöf ersättning för den honom öfvergångna kroppsskadan, finner jag dock, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, att med hänsyn till de omständigheter, under hvilka ifrågavarande kroppsskada tillfogats Eklöf, från statens sida någon godtgörelse bör Eklöf beredas för den invaliditet med därpå uppkommen nedsättning i arbetsförmåga, som för Eklöf blifvit en följd af omförmälda skada. I fråga om den form, under hvilken denna ersättning bör komma Eklöf till godo, ansluter jag mig till det af statskontoret framställda förslag. Lämpligt synes nämligen vara att nämnda ersättning bestämmes att utgå enligt de grunder, som skulle kommit till användning, därest lagen den 5 juli 1901 varit i förevarande fall tillämplig.

Såsom villkor för beviljande af det ifrågavarande understödet synes mig böra föreskrifvas, att Eklöf å statsverket öfverläter den rätt till godtgörelse, som, utöfver honom i sådant afseende redan tilldömdt belopp, må tillkomma honom af Sandström såsom skadestånd för ifrågavarande misshandel.»

På grund af hvad i ärendet blifvit anfördt hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af
Riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 april 1911.

På bankoutskottets vägnar:

WERNER G. VON SCHWERIN.